

Tulokaspedot lintuvesillä

minkin ja supikoiran pyynti parantaa kosteikkolintujen poikastuottoa huomattavasti

▲ Kohdekosteikoilla kahden vuoden aikana toteutettu minkin ja supikoiran pyynti tuotti jättisäiliin. Saalisseurantojen ja supikoiran jälkilaskentojen (hajupostimenetelmä) perusteella voidaan etenkin supikoirapyynnin katsoa olleen erittäin tehokasta, sillä saalismäärä putosi hankkeen toisena vuotena jo noin puoleen ensimmäisen vuoden luvuista. Pudotus johtui nimenomaan siitä, että supikoirat vähenivät merkittävästi kohdekosteikoilla ja niiden jäljet olivat toisena pyyntivuotena jo jonkinasteinen harvinaisuus.

Kosteikkojen minkinpyyntiin sen sijaan tarvitaan lisää tehoja ja siihen pyritäänkin jatkossa panostamaan lisää voimavaroja. Kohteiden minkkikannat tosin olivat alun perinkin paljon pienempiä suhteessa niiden supikoirakantoihin, joten minkkituloskaan ei ole huono. Kanta- ja saalismäärien suhteet huomioon ottaen, nyt saadut linnustotulokset kertovat ennen kaikkea supikoiran vahvasta saalistajaroolista näillä lintuvesillä.

Poikuemäärät kasvoivat petopoiston myötä

Supikoirien raju vähentäminen muun muassa Helsingin Laajalahdella ja Vanhankaupunginlahdella on nostanut haapanan, sinisorsan ja nokikanan poikueiden määrää. Petopoistovuosina haapanapoikueiden määrä paria kohden kasvoi

18 %, sinisorsapoikueiden 22 % ja nokikanapoikueiden peräti 100 % verrattuna vuoteen 2002, jolloin petopoistoja ei vielä tehty. Tukkasotkan kohdalla poikuemäärä paria kohden sen sijaan hieman laski petopyyntivuosina. Tämä johtui todennäköisesti seurantavuosien oikukkaista vesiolosta; kesävedenpinnan äkilliset nousut tuhosivat paljon tukkasotkan munapesiä.

Johtopäätökset on tehty havaituista, vesille selvinneistä poikueista. Vesille poikueet pääsevät, jos pesä ei tuhoudu tavalla tai toisella tai poikue ei tuhoudu vesille siirtyessään. Näin poikastuotossa olevat suuret vuosittaiset vaihtelut on pyrittävä karsimaan aineistosta pois. Aineistolla päästäänkin parhaiten kiinni pesävaiheen predaation pienemiseen.

Petopoistoalueiden poikuemäärät kasvoivat – verrokkialueiden romahtivat

Tutkimus osoittaa pesäpredaation vähentyneen alueella petopoiston seurauksena ja sitä kautta vesille on selvinnyt useampi poikue suhteessa pesivään kantaan. Hankkeen yhteydessä tehdyt keinopesäkoheet viittaavat samaan johtopäätökseen. Keinopesiä tuhottiin eniten niillä alueilla, joissa supikoiran jälki-indeksi oli suurin. Pesien tuhoutumisaste asteni jälki-indeksin pienentyessä pyynnin myötä.

Hanke alkoi vuonna 2002 petorauhoitusvuodella ja kohteiden ja verrokkialueiden linnustolaskennoilla poikastuoton lähtötilanteen kartoittamiseksi. 2002 sattui olemaan Etelä-Suomessa vesilinnuille hyvä poikastuottovuosi. Sen sijaan petopoistovuodet 2003 ja 2004 olivat huonoja, sillä alkukesän säät olivat kylmiä ja sateisia. Poikasia kuoli paljon kylmyyden takia. Tämä näkyy tutkimushankkeen verrokkialueiden poikastuottoluvuissa; ne romahtivat verrokkialueilla ja yleensä koko Etelä-Suomessa. Verrokkikosteikkojen poikastuotto laski jopa -60 – 80 % vuoden 2002 lukuihin verrattuna.

Sääolot huomioiden saatu tutkimustulos osoittaa selvästi pyynnin positiivisen vaikutuksen vesilintujen pesimämenestykseen, sillä samanlaisen sääoloista johtuvan tuoton romahduksen olisi tietenkin voinut odottaa tapahtuvan myös pe-

Petopoistovuosina haapanapoikueiden määrä paria kohden kasvoi 18 %, sinisorsapoikueiden 22 % ja nokikanapoikueiden 100%.

topoistoalueilla. Niiden poikastuotto kuitenkin kasvoi selvästi.

Petopyynti on osa linnustonsuojelua

Supikoira ja minkki tuhoavat vesilintujen lisäksi paljon myös muiden kuin metsästettävien lintulajien pesiä. Pyyntistä ovat hyötäneet vesilintujen lisäksi muun muassa kahlaajat ja jopa petolinnut. Töyhtöhyypät ja ruskosuohaukka onnistuivat pesinnässään Vanhankaupunginlahdella monen vuoden tauon jälkeen. Naurulokki-koloniaakin oli jo palaamassa lahdelle, mutta 20 parin naurulokkiyhdyksunta keskeytti pesinnän todennäköisesti minkin yöllisten vierailujen takia. Minkit aiheuttivat pesätappioita myös telkille ja uuttukyyhkyille.

Kosteikkojen pienpetopyyntien järjestäminen onnistuu parhaiten luonnonsuojeluviranomais-

ten, riistanhoitopiirien, maanomistajien ja metsäystseurojen yhteistyöllä. Avoin ja käytännöllinen linnustonsuojelutyö voi parhaimmillaan sitouttaa paikalliset toimijat entistä paremmin kohteen aktiiviseen hoitoon ja yhteistyö helpottaa myös lintuvesiensuojeluohjelman toimeenpanoa.

Pienpetojen tehopyynti onkin otettu yhdeksi tärkeäksi toimenpiteeksi Lintulahdet Life – hankkeessa, jossa hoidetaan ja kunnostetaan EU:n Life Luonto-rahaston tuella kosteikkoja Uudenmaan ja Kaakkois-Suomen alueilla. Mukana on yhteensä 12 Natura 2000 – verkostoon kuuluvaa kosteikkoa ja hanke jatkuu vuoteen 2007 saakka. Hankkeen tavoitteena on parantaa hoito- ja kunnostustoimenpiteillä kosteikkolinnuston elinympäristöjä ja varmistaa pienpetojen tehopyynnillä, että linnut saavat suojelualueilla riittävän

pesimärauhan. Hoito- ja kunnostustoimenpiteillä saavutetut tulokset valusivat todennäköisesti nopeasti hukkaan, ellei samanaikaisesti vähennetä tehokkaasti pesiä tuhoavia ja poikueita saalistavia supikoiria ja minkkejä.

Lintuvesiensuojeluohjelman toimeenpanoa tehostetaan parhaillaan valtakunnallisesti ja tavoitteena on toteuttaa suojeluohjelmaan kuuluvien kohteiden suojelu kokonaisuudessaan vuoteen 2007 mennessä. Olennaisena osana lintuvesien suojelun toimeenpanoa on myös hoito- ja käyttösuunnitelmien laatiminen, joihin pyritään jatkossa liittämään selkeät suositukset pienpetojen tehopyynnin järjestämisestä. ▼

Markku Mikkola-Roos
Jarkko Nurmi
Veli-Matti Väänänen

Kohdekohtaiset pyyntitulokset, 2003 ja 2004

2003			
Viikki – Vanhankaupunginlahti	89 supikoira	4 minkkiä	
Suomenoja	39 supikoira	ei minkkejä	
Laajalahti	52 supikoira	ei minkkejä	
Östersundomin lintuvedet	52 supikoira	10 minkkiä	
yhteensä	232 supikoira	14 minkkiä	
2004			
Viikki – Vanhankaupunginlahti	33 supikoira	6 minkkiä	
Suomenoja	18 supikoira	9 minkkiä	
Laajalahti	29 supikoira	0 minkkiä	
Östersundomin lintuvedet	42 supikoira	2 minkkiä	
yhteensä	122 supikoira	17 minkkiä	

▲ neljä tutkimuskosteikkoa
▲ kahden vuoden pyyntitulos; 354 supikoira ja 31 minkkiä
▲ linnustoseurannat osoittavat poikastuoton elpyneen huomattavasti pyynnin ansiosta

Minkin ja supikoiran pyynti lisäsi tutkimuskosteikkojen vesilintupoikuemääriä huomattavasti. Pynnin positiivisen vaikutuksen suuruus kokeneet lintututkijatkin, sillä samaan aikaan verrokkialueiden poikuemäärät romahtivat.